

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

II. Ob quam causam Censuræ ferri possint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Q U Æ S T I O II.

Ob quam causam Censuræ ferri possint ?

8. **C**ONCL. I. Ob solum peccatum mortale, externum, & in suo genere completum, potest infligi Excommunicatio major, vel alia Censura Ecclesiastica gravis. Ita Doctores passim. Ratio primæ partis est : quia pœna, ut sit justa, debet commensurari culpæ, sive eam non excedere : Excommunicatio major autem est gravissima pœna ; ergo etiam gravem, seu mortalem culpam requirit.

Excommu-
nicatio, aut
alia Censu-
ra, fertur ob
solum pec-
catum mor-
tale.

9. Dicitur notanter, *Excommunicatio major*. Siquidem, ut notat Reginaldus *lib. 32. num. 147.* cum communi, Excommunicatio minor potest imponi non solum ob peccatum mortale, sed etiam ob veniale ; nempe ob communicationem cum excommunicato vivando in alloquio, mensa, aliisque commercijs humanis, in quibus non reperitur notabilis irreverentia Dei, vel læsio sui, aut Proximi. Et ratio est : quia effectus Excommunicationis minoris non est adeò gravis, cum privet solum participatione seu receptione Sacramentorum, quæ non quovis tempore est necessaria.

Demptâ Ex-
communi-
catione mi-
nori ;

10. Et additur, *vel alia censura Ecclesiastica gravis*. Siquidem nihil prohibet, quin propter levem, sive venialem culpam, quandoque imponatur suspensio levis, v. g. suspensio ab uno actu electionis, aut Missâ celebrandâ per unum vel alterum diem ; prout notat Pirhing *tit. de Sent. excomm. n. 207.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. n. 2.* Suarez, Navarrus, & alij.

Ac Suspen-
sione levi.

11. Altera pars Conclusionis, quòd ob solum peccatum externum incurratur Censura, ex eo suaderetur : quia Ecclesia non judicat de occultis. Et hinc alibi (c) jam dictum est cum communi, licet Hæretici ipso jure incurrant excommunicationem, nihilominus eum, qui hæresin solo animo fovet, excommunicationem non incurrere, priusquam verbo vel opere externo eam sufficienter manifestarit.

Peccatum
illud debet
esse externûs
(c) *Tract.*
2. Dist. 1.
n. 46. &
Tr. 4. Dist.

12. Ultimæ tandem partis, quòd peccatum in suo genere debeat esse completum, ratio est : quia leges pœnales sunt strictè interpretandæ, c. *Odia. de Reg. Jur. in 6.* Simulque earum verba accipienda cum effectu, arg. c. *Hæc autem verba. de Penit. dist. 1.* Hinc, qui conatus fuit percutere Clericum, sed erravit, aut impeditus fuit, non incurrit pœnam excommunicationis laram

4. n. 26.
Ac in suo
genere
completum ;

Iatam in Percuſſores Clericorum. Similiter, quamvis dicta excommunicatio ſit ſtatuta etiam in mandantes, vel conſulentes percuffionem Clericorum, ea tamen ab iſtis non incurritur, niſi percuffio Clerici actualiter ſit ſecuta: & idem dicendum de ſimilibus.

Er quod ha-
bet annexā
contumacia-
m, ſive
inobedien-
tiam delin-
quentis.

13. CONCL. II. Non ob quodlibet peccatum mortale poteſt ferri Excommunicatio, aut alia proprie dicta Cenſura Eccleſiaſtica: ſed requiritur ulterius, ut peccatum illud habeat annexam inobedientiam, & contumaciam delinquentis, per quam Reus Eccleſiæ monentis, ac præcipientis, auctoritatem ſpernere cenſetur. Ita Navarrus *cap. 27. Manual. num. 9. Sannig. Diſt. 1. de Cenſuris, queſt. 3. num. 12. Abbas, & alij.* Et hoc colligitur ex S. Scriptura: nam *Matth. 18.* dicitur: *Si Eccleſiam non audierit* (id eſt, ſi ei obediens non fuerit) *ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus;* id eſt, tanquam exclusus ex gremio Eccleſiæ. Idem deſumitur ex definitione Cenſuræ ut ſic, qua dicitur, Cenſuram eſſe infligendam, ut Fidelis à contumacia deſiſtat: & hinc cenſura Eccleſiaſtica cenſetur eſſe pœna medicinalis.

Quomodo
etiam ob
alias cauſas,
quis ex-
communi-
cari poſſit?

14. Nec dictis obſtat, quòd quis non ſolum ob contumaciam, ſed ob alias quoque cauſas excommunicari poſſit; prout deſumitur ex *c. Qua fronte, de Apellat. ibi: Sanè ſi quis pro contumacia, vel alia qualibet cauſa, interdicto vel excommunicatione tenetur aſtrictus.* Reſp. quippe cum Abbate *ad cit. cap. num. 10.* ad excommunicationem ſemper requiri contumaciam, quæ ſit cauſa immediata excommunicationis, ſive præceſſerit delictum, ſive non. Et hoc ultimum idcirco additur, quia poteſt *in aliquem interdicti, vel excommunicationis ſententia proferri pro contumacia tantum, quia ſcilicet citatus ſtare noluit juri,* text. *clar. c. Ex parte. il 1. de Verb. ſignif.* Quòd ſi verò aliud delictum præceſſerit, ac proinde excommunicationis ſententia proferatur non tantum propter contumaciam, ſed etiam pro illa cauſa alia, ſive pro delicto; tunc iſtud erit cauſa excommunicationis non immediata, ſed mediata.

Qualis con-
tumacia re-
quiratur, &
ſufficiat?

15. Nihilominus id, quod dicitur, ad incurrendam Cenſuram requiri ex parte delinquentis contumaciam, non ſic intelligendum eſt, quaſi requiratur contumacia atque contemptus formalis: ſufficit enim inobedientia generalis, & contemptus interpretativus; in hoc conſiſtens, quòd quis ſciens, quidpiam ab Eccleſia eſſe prohibitum ſub Cenſura, nihilominus illud facere non vereatur. Unde

16. Inferitur I. Excommunicationem, aut aliam Censuram, nunquam incurri ob peccatum solo Jure naturali, aut Divino prohibitum: nam ulterius requiritur præceptum Ecclesiæ, sub Censura quidpiam præcipientis, aut prohibentis, quod a Reo transgressore contumaciter spernatur.

17. Inferitur II. Censuram propriè dictam non esse infligendam ob peccatum merè præteritum; id est, quod penitus cessavit, & nullam præsentem inobedientiam ac contumaciam ad-junctam habet. Ratio est: Tum quia Reus alioquin non posset dici contumax. Tum quia Censura propriè dicta, non est solum pœna seu vindicta, sed simul medicina, ut Fidelis à contumacia desistat; ergo, cum inobedientia & contumacia non respiciat præterita, quæ iam non sunt in potestate hominis, propter solum peccatum præteritum nequit Censura propriè dicta infligi.

18. Dicitur notanter, Censura propriè dicta. Quia propter peccatum præteritum potest quidem imponi pœna, v. g. privatio Officij: vel Beneficij, imò & Suspendio ferri potest ob culpam merè præteritam, atque per modum pœnæ, ut notat Abbas in c. Reprehensibilis. num. 3. de Appellat. & Layman cit. tract. 5. part. 3. c. 3. num. 3. Verùm huiusmodi Suspendio, seu pœna, non est Censura propriè dicta; cum non inferatur per modum medicinæ ad avertendum hominem à peccato: sed est mera pœna spiritualis, & vindicativa peccati jam facti; cum tantùm imponatur in pœnam admissi sceleris. Bassæus & Censura, n. 15. & alij passim.

19. CONCL. III. Quamvis, si ipso jure decreta est Censura sententiæ, alia monitio necessaria non sit (quia tunc Lex, seu commune præceptum semper monet, ac proinde aliã trinã admonitione præviã opus non est, arg. c. Reprehensibilis. de Appellat.) Nihilominus, quando Censura fertur ab homine, ea nunquam infligenda est, nisi trinã & legitimã monitione præviã, cum intervallo dierum aliquot, saltem duorum aut trium, ut censurandus habeat sufficiens tempus ad exhibendam emendationem, vel præstandam satisfactionem, aut proponendam suam defensionem; alioquin non solum injusta, sed etiam irrita foret Censura: licet aliquando, si necessitas facti id suadeat, possit una etiam admonitio peremptoria sufficere. Ita habetur expressè c. Statuimus. & c. Constitutionem. de Sent. excom. in 6. cum concordantibus; estque communis Doctorum.

Kkkk

20. Quæ-

Censura propriè non infligitur ob peccatum merè præteritum.

An possit imponi Suspendio v. g. per modum pœnæ?

Censura ipso jure decreta non requirit aliã monitione; Bene tamè, si ea feratur ab homine.

Censura an possit infligi ob peccatum alterius? Affirmatur de Interdicto. 20. Quæres, an possit infligi Censura Ecclesiastica ob peccatum alterius? Resp. I. Loquendo de Interdicto, sententiam affirmativam esse tenendam. Sic quippe propter peccatum Regis potest interdici totum Regnum, *arg. c. Non est vobis. de Sponsalibus.* Et pro peccatis Episcopi terra ipsi subjecta, *c. Sanè. il. 2. de Officio delegati.* Et propter delictum Domini, vel Rectoris, Civitas, *c. Si Sententia. de Sent. excommun. in 6.* Et Monasterium ob peccatum Prælati contumacis, *c. Cùm dilectus. de Religiosis domibus,* ac notat Fagnanus *c. Responso. n. 42. de Sent. excommunic.* Et sic quandoque puniuntur aliqui, qui non peccaverunt, vel potius in suis Subditis Superiores, ut publicâ coercitione confusi citius resipiscant, atque à sua desistant contumacia: præsertim, cùm pœna Interdicti non tam multis bonis privet, sicut excommunicatio major.

Negatur de Excommunicatione. Tota Communitas non debet excommunicari, quomodo? 21. Resp. II. Excommunicatio major ob peccatum alienum non incurritur: ac proinde, ne innocentes cum nocentibus pœna adeò gravi involvantur, simul & collectivè excommunicari non debet tota aliqua Communitas, sive Collegium, aut Civitas; quamvis singuli, adeoque etiam omnes distributivè, qui de tali Communitate nocentes reperiuntur, excommunicari valeant. Ita D. Thomas *part. 3. Supplem. quæst. 22. art. 5.* Tannerus *tom. 4. disp. 6. quæst. 10. dub. 3. num. 42.* Layman, Pirhing, & alij communiter. Ratio est: quia Excommunicatio major non est infligenda, nisi propter peccatum mortale; peccatum verò, cùm consistat in actu, non est Communitalis, sed singularium personarum. Accedit, quòd in Communitate plerumque soleant esse aliqui innoxii, & non consentientes peccato aliorum: atqui æquum non est, ut condemnetur justus cum impio, præsertim pœnâ tam gravi, qualis est Excommunicatio major.

Disparitas inter Interdictum, & Excommunicationem. Excommunicatio pœna gravissima. 22. Nec obstat, quòd secùs fiat in Interdicto. Negatur enim paritas: siquidem Interdictum non est tam gravis pœna, neque tam multis privat bonis, sicuti Excommunicatio major: hæc enim est separatio non solum à Divinis, sed etiam à communione Fidelium, atque ideò pœna gravissima; sive, ut loquitur D. Augustinus, *relatus c. Corrigantur. 24. q. 3. qua pœna in Ecclesia nulla major est.* Quare ad hanc deveniendum non est, nisi magnâ adhibitâ circumspectione, & postquam prævijs monitionibus, ac plerumque alijs levioribus pœnis & Censuris, nihil obtineri potuit; prout rectè monet Concilium Trident. *Sess. 25.*

cap. 3. de Reform. juncto can. Ecce autem. 24. q. 3. Quinimò, cum ipsa sit poena medicinalis, neque tunc ad eam deveniendum est, nisi appareat spes aliqua fructus, vel ad ipsum Reum emendandum, vel saltem ad bonum publicum promovendum. Layman. loc. cit. part. 2. cap. 1. n. 6.

23. Cæterum, quod unus non sit excommunicandus propter peccatum alterius, utputa filius pro delicto parentis, ad longum resolvit D. Augustinus Epist. 75. ad Auxilium Episcopum, ac refertur c. Si habes 24. q. 3. Quod autem tota Communitas aliqua (intellige, simul & collectivè; secùs, distributivè, dummodò omnes sint Rei) excommunicanda non sit, statuitur c. Romana, de Sentent. excom. in 6. Ibi: In Universitatem, vel Collegium, proferri excommunicationis sententiam, penitus prohibemus, volentes animarum periculum evitare, quod exinde sequi posset; cum nonnunquam contingeret, innocuos hujusmodi sententiâ irretiri: sed in illos duntaxat de Collegio, vel Universitate, quos culpabiles esse constiterit, promulge-

Probatur
responsio
ex Jur.

24. Utrum autem, si dictis non obstantibus excommunicetur tota Communitas, sententia excommunicationis valida sit, nec ne, ad longum disputat Fagnanus c. Responso. num. 88. de Sent. excom. Et quamvis non pauci Doctores censeant, ipsam esse invalidam, ponderando dictionem illam, penitus prohibemus: nihilominus idem Fagnanus n. 102. tenet contrarium, asserens cum Glossa in cit. c. Romana, & alijs, quod si sententia excommunicationis lata sit in Communitatem, non obstante, quod fuerit illicitè lata, & hac ratione injusta, adhuc benè teneat, & liget singulos de tali communitate doli capaces. Tum quia Pontifex prohibuit quidem, ejusmodi ferri sententiam, sed hanc non irritavit. Tum quia, ut dicitur c. ad Apostolicam. de Regularibus, Multa fieri prohibentur, quasi facta fuerint, obtinent roboris firmitatem. Accedit, quod sententia Pastoris, sive justa, sive injusta fuerit, timenda sit, c. Sententia. 11. q. 3.

An, si ex-
communi-
cetur tota
Communi-
tas, teneat
Excommu-
nicatio?

25. Resp. III. Suspendio strictè accepta non incurritur, nisi ob culpam propriam. Ita Navarrus cap. 27. Manual. num. 165. Layman lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 3. num. 1. Suarez, & alij. Ratio est: quia Suspendio est propriè dicta poena, quippe directè culpam adimens usum Ecclesiasticæ potestatis: atqui poena talis non incurritur sine culpa propria; Quinimò peccata suos authores tenere debent, prout habetur c. Quasvit de his que fiunt à majori part. Capit.

Suspendio
non incur-
ritur, nisi ob
propria
culpam.

Disparitas
inter hanc
ac Interdi-
ctum.

26. Nec urget, si fiat instantia de Interdicto. Nam neque Interdictum personale solet incurri, nisi ob peccatum proprium. Et quamvis Interdictum locale etiam astringat innocentes, id tamen fit duntaxat indirectè, ac quamdiu sunt in loco interdicto: nam extrà illum possunt interesse Divinis, atque si moriantur, in Loco sacro sepeliri. Contra suspensus nullibi potest exercere usum potestatis Ecclesiasticæ.

Q U Æ S T I O III.

An ignorantia, metus, vel aliud quidpiam excuset ab in-
currenda Censura?

Regula ge-
neralis cir-
ca hoc.

27. **S**upponendum pro regula generali, cum juxta dicta *num. 8. ac seqq.* & Doctores passim, ad incurrendam Censuram Ecclesiasticam requiratur culpa mortalis, & talis, qualis ibidem est descripta: quotiescunque aliquis per ignorantiam, inadvertentiam, vel animi passionem, aut parvitatem materiæ excusatur à peccato mortali, eum etiam ab excommunicatione majori, gravi Suspensione, atque Interdicto personali fore excusandum. Hoc prænotato, quantum attinet ad statum propositæ Quæstionis, sit

Ignorantia
facti excu-
sat à Censu-
ra.

28. **CONCL. I.** Ignorantia facti, qua quis ignorat, factum suum esse tale, quod sub Censura prohibitum est, excusat ab ipsa Censura: hinc, si quis v. g. percutiat Clericum, quem putat esse Laicum, adeoque invincibiliter ignorat esse Clericum, excusatur ab excommunicatione. Ita communis; & habetur *c. Si verò de Sent. excom. ibi: Si verò aliquis in Clericum nutrientem comam manus injecerit violentas, propter hoc non debet excommunicatione notari; dummodo ipsum Clericum esse ignoraverit.* Imò in tali casu sufficit ad evitandam Censuram ignorantia probabilis, ut explicat Glossa ibidem.

Ignorantia
Juris etiam
excusat à
Censura,
dummodo
non sit cras-
sa.

29. **CONCL. II.** Ignorantia invincibilis, vel probabilis Juris Ecclesiastici, præcipientis, vel prohibentis, quidpiam sub Censura; imò & sola ignorantia ipsius Censuræ, dummodo non sit crassa, seu supina, excusat à Censura incurrenda. Ita Doctores communiter; & habetur clarè *ex cap. 2. de Constit. in 6. ubi dicitur: Ut animarum periculis obvietur, sententijs per statuta quorumcumque Ordinariorū prolati ligare nolumus ignorantes; dum tamen eorum Ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Quæ decisio cum sit favorabilis, multumque rationabilis,